

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

ضربه به سر

کارگروه آموزش به بیمار بخش نوروسرجری

مورد تایید: دکتر بهزاد اسکندر اوغلی
متخصص جراحی مغز و اعصاب

کد سند: EM-EP-96
تاریخ تدوین: پاییز 1403
تاریخ ابلاغ: پاییز 1403

مقدمه

آسیب به سر شامل هر نوع آسیب به مغز، جمجمه یا پوست سر است. این آسیب می‌تواند از یک برآمدگی یا کبودی خفیف تا آسیب دیدگی مغزی باشد. صدمات شایع در سر عبارت است از: زخم‌های پوست سر و شکستگی جمجمه. عواقب و درمان هر کدام از آسیب‌ها بسته به این که چه چیزی باعث آسیب به سر شده و چقدر شدید است، بسیار متفاوت می‌باشند.

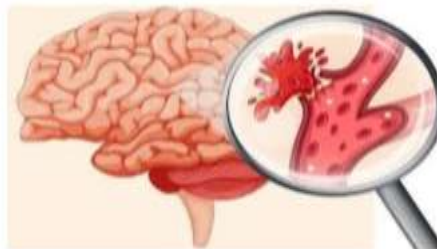
آسیب به سر ممکن است بسته یا باز باشد. آسیب سر از نوع بسته، صدمه‌ای است که باعث پاره شدن پوست سر نمی‌شود. آسیب باز یا نافذ وقتی است که چیزی پوست سر و استخوان جمجمه را شکسته و وارد مغز می‌شود.

مراقبت از بیماران با آسیب سر

سر بیش از سایر اعضای بدن دارای رگ‌های خونی است، بنابراین خون‌ریزی در سطح مغز یا درون مغز یک نگرانی جدی در آسیب‌های سر است. بسیاری از علائم آسیب جدی مغزی بلافاصله ظاهر نمی‌شوند. و ممکن است فرد هیچ‌گونه علائمی نداشته باشد از این رو همیشه 24 ساعت اول بعد از ضربه سر نیازمند مراقبت بیشتر و توجه به علائم هشداردهنده مغزی می‌باشد.

در صورت صدمات خفیف با تشخیص پزشک بیمار به منزل فرستاده شده ولی آموزش‌های علائم هشداردهنده مغزی به بیمار و همراهان داده می‌شود تا در صورت بروز علائم مجدداً به اورژانس مراجعه کنند. در غیر این صورت بیمار در اورژانس تحت نظر نگه داشته می‌شود تا در صورت بروز علائم هشداردهنده اقدامات اورژانسی صورت گیرد.

در مواردی که آسیب سر باعث خونریزی مغزی، شکستگی جمجمه، لهیدگی مغز و... باشد اقدامات درمانی برای بیمار صورت می‌گیرد و ممکن است نیاز به اتاق عمل و مراقبت‌های ویژه باشد و تصمیم‌گیرنده نهایی در مورد نوع و نحوه درمان با توجه به شرایط بالینی، سن و بیماری‌های زمینه‌ای بیمار، پزشک معالج خواهد بود.

آموزش بیماران بعد از ضربه سر:

براساس دستور پزشک استراحت کافی داشته باشید از استراحت بیش از اندازه (استراحت مطلق) پرهیز کنید سر را در حالت نیمه نشسته با زاویه 30 درجه قرار دهید.

در هفته اول پس از ترخیص، در خانه تنها نمانید و به تلفن دسترسی داشته باشید تا در صورت نیاز کمک بخواهید.

از موقعیت‌های پر استرس و پر سر و صدا دوری کنید. از رفتن به بلندی و پله‌ها به خاطر پیشگیری از احتمال سقوط امتناع کنید.

تا زمانی که بهبودی کامل حاصل نشده است از رانندگی پرهیزید و از مصرف الکل پرهیزید.

بسته به نظر پزشک معالج، معمولاً 1 تا 2 هفته، از انجام ورزش‌های سنگین که احتمال ضربه سر را افزایش می‌دهد خودداری نمایید.

در صورت وجود بخیه سر، یک روز در میان پانسمان را تعویض نمایید و محل بخیه را خشک نگه دارید.

داروهای تجویز شده را طبق نظر پزشک معالج مصرف کنید از مصرف قرص‌های خواب‌آور یا آرام‌بخش پرهیز کنید در مورد داروهای مصرفی قبلی با پزشک معالج، مشورت کنید.

در صورتی که لازم است در مراجعه بعدی به پزشک، سی‌تی‌اسکن، ام‌آر آی یا آزمایشی به همراه داشته باشید، حتماً به موقع نوبت گرفته و آن را انجام دهید. در چند روز اول بیشتر از غذاهای نرم و مایعات استفاده نمایید.

در مورد علائم لیست شده زیر نگران نباشید زیرا پس از دو هفته از بین می‌روند:

❖ سردرد خیلی خفیف

❖ افت تمرکز

❖ خستگی، مشکلات خواب و مشکلات حافظه

❖ تحریک‌پذیر شدن (عصبانیت زودرس)

توجه: در صورتی که علائم اشاره شده پس از دو هفته ادامه داشت به پزشک مراجعه کنید.

علائم هشداردهنده مغزی:

سردرد شدید یا افزایش میزان سردرد

(در مورد کودکان سردرد مقاوم و پایدار هم مهم است)

استفراغ مجدد

کاهش سطح هوشیاری

گیجی که بیمار نداند کجاست

خواب‌آلودگی بیش از حد ، به طوری که تمام‌مدت

احساس خواب‌آلودگی شدید کند یا به سختی از خواب

بیدار شود.

خروج مایع از بینی یا گوش

بروز اشکال در بینایی بیمار (به خوبی حالت عادی/حالت

قبل از حادثه نیست)

تغییر در اندازه یکی از مردمک‌های چشم

ایجاد ضعف یا اختلال حس در یک یا تعدادی از اندام‌ها

(دستها/پاها)

بروز تشنج

هر گونه اختلال عصبی

وضعیت تنفسی غیر عادی (در مورد کودکان)

گردآوری: زینب سلیمانی

در صورت نیاز به سایر مطالب آموزشی اسکن نمایید.

